

3. Поліщук І.Р. Облік формування статутного капіталу в господарських товариствах Росії, України та Білорусі: порівняльний аспект // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – Житомир. – 2003. – № 3 (25). – С. 216-222.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Баланс". Із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 14 червня 2000 року N 131- 25 вересня 2009 року N 1125
5. Сучасні проблеми розвитку системи обліку в Україні: монографія / За ред. М.С.Пушкаря – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 268 с.

Науковий керівник: к.е.н., викладач Федоронько Наталя Іванівна

***Бовтач Наталія,**
студентка групи ОАс-51*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КЛАСИФІКАЦІЇ ПРИБУТКУ

Прибуток в сучасних умовах є основним фінансовим показником діяльності підприємства, мірилом її ефективності та успішності. Він є тим орієнтиром, який регулює рух капіталів в економіці, обумовлює ціноутворення та рівень витрат на виробництво продукту, визначає поведінку економічних агентів та активує їх діяльність, забезпечує соціальну справедливість в суспільстві та рівень його економічного добробуту. В практичному аспекті прибуток є суб'єктивним показником, оскільки його розрахунок залежить від великої кількості припущень та обмежень, які встановлюють зацікавлені користувачі з метою прийняття рішень, що породжує різноманіття його видів.

Класифікація – це термін логіки, який означає поділ певної сукупності об'єктів на окремі складові частини за чітко визначеними ознаками, які повинні бути суттєвими для всіх об'єктів, які виділяють за цією ознакою. Зважаючи на те, що класифікація є видом поділу понять, то при її здійсненні необхідно дотримуватися певних правил: повноти поділу, наявності єдиної підстави, виключності та послідовності. Сутність повноти поділу полягає в тому, що сукупність членів поділу повинна дорівнювати обсягу поняття, що дозволяє уникнути занадто вузького або широкого поділу. Виключність передбачає, що окремі члени поділу повинні виключати одне одного. Послідовність поділу впливає з попереднього правила та полягає у неможливості включення до класифікації за певною підставою окремих членів різного порядку.

Дослідження наукової літератури свідчить про відсутність єдиного підходу до класифікації прибутку. Загалом авторами в розглянутих дже-

релах запропоновано 37 критеріїв класифікації, що викликає правомірне питання щодо доцільності та правильності такого поділу. Головним недоліком всіх класифікацій є відсутність її мети, як головного орієнтиру, який вказує на те для чого пропонується та чи інша підстава. Крім того, у виділених різними авторами ознаках попри різну назву спостерігається семантична подібність одиниць розподілу. Наприклад, в різних джерелах виділяються ознаки: по основних видах діяльності [1], за джерелами формування прибутку за основними видами діяльності [2]. При цьому, у всіх випадках мова йде про прибуток від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Окремі з наведених ознак не дають чіткого уявлення про зміст окремих одиниць сукупності, або ж можуть бути віднесені до інших сукупностей, що вказує на неправильно обрану підставу розподілу, або ж на неправильний поділ за обраною підставою. Наприклад, окремі автори виділяють залежно від мети обліку: «бухгалтерський» та «податковий» прибуток, за способом отримання: зароблений, отриманий, допущений [3]. В першому випадку неправильно обрано підставу класифікації та порушено послідовність поділу, оскільки, як одиниці класифікації використовують об'єкти різних рівнів. Адже «бухгалтерський» прибуток поняття ширше ніж «податковий», останній, як відомо, визначають на основі першого. В другому ж випадку не розкрито у виділених видах прибутку окреслена підстава, а саме спосіб отримання прибутку.

Однією з вимог, яку висовують до правильно побудованої класифікації є те, щоб виділені класи або види об'єктів були важливими в практичному відношенні. Класифікацію повинні розробляти для систематизації наукового знання, та попри те, потрібно враховувати і практичну потребу їх використання. Як справедливо зазначає В.П. Кохановський: “Всякая теория в конечном счете, ориентирована на удовлетворение практических потребностей людей, служит практике” [4, с. 157-158].

Для оцінки практичної важливості класифікації необхідно розглянути її окремі одиниці, стосовно прибутку мова йде про його види (табл. 1.1).

Загалом в розглянутих джерелах найчастіше згадуються такі види прибутку, як чистий (77,7%), нерозподілений (55,5%), балансовий та валовий (50,0%), оподатковуваний, економічний та бухгалтерський (44,4%). В довідковій літературі найбільше згадується чистий прибуток (90,1%), а в науковій літературі – оподатковуваний (85,7%). Слід зазначити, що ряд понять, які виділяють та характеризують прибуток, взагалі не використовують на практиці, зокрема, «розрахунковий», «брутто», «зароблений», «отриманий», «допущений», «абсолютний», «випадковий» прибуток. А отже їх виділення суперечить вимогам до правильної класифікації.

Таблиця 1.1

Основні види прибутку, які виділяються в літературних джерелах

Види прибутку, що виділяють	Кількість повторювань		
	в довідковій літературі	в науковій літературі	Всього
Чистий	10	4	14
Капіталізований, нерозподілений, ре-інвестований, чистий капіталізований	7	3	10
Балансовий	8	1	9
Валовий	6	3	9
Оподатковуваний, від звичайної діяльності до оподаткування, як об'єкт оподаткування, податковий, до оподаткування	2	6	8
Економічний	5	3	8
Бухгалтерський	4	4	8
Від операційної діяльності, операційний	2	5	7
Нормальний	5	2	7
Від інвестиційної діяльності, інвестиційний	1	5	6
Від фінансової діяльності, фінансовий	1	5	6
Від реалізації продукції, товарів, послуг	2	3	5
Від позареалізаційних операцій	1	3	4
Надзвичайний, від надзвичайних подій	0	4	4
Номінальний	0	4	4
Реальний	0	4	4
Монопольний	3	1	4
Емісійний	4	0	4
Інші (70 видів прибутку)	76	16	92
Всього	137	76	213

Західні економісти вважають, що для прийняття інвестиційних рішень, інформації про прибуток, який обчислений за бухгалтерськими правилами, не завжди достатньо. Для цього необхідно використовувати показник економічного прибутку, який визначають як різницю між доходами та економічними витратами. Економічні витрати – це сума бухгалтерських (явних) та прихованих витрат, останні характеризують втрату капіталу підприємства внаслідок його не використання на альтернативні проекти.

Отже, прибуток є узагальнюючим кількісним показником, який характеризує ефективність діяльності. Концепція його визначення залежить від інтересів окремих агентів ринкового середовища, що породжує різноманітність класифікацій та видів прибутку. Побудову правильної класифікації повинні здійснювати виходячи з практичних потреб конкретної науки та з дотриманням вимог логіки щодо поділу понять: повноти поділу, наявності єдиної підстави, виключності та послідовності. Такий підхід до-

зволить вибрати ті підстави класифікації та виділити такі поняття прибутку, які б сприяли ефективному управлінню діяльністю підприємств та могли бути використані для декількох цілей одночасно.

Список використаних джерел:

1. Патарідзе-Вишинська М.В. Прибуток підприємств: види, роль та функції [Електронний ресурс] / М.В. Патарідзе-Вишинська // Економіка. Управління. Інновації – 2010. – № 1. - [Електронний ресурс]: Режим доступу до журн.: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2010_1/zmist.html.
2. Приказюк О.В. Класифікація прибутку в сільськогосподарських підприємствах / О.В. Приказюк // Економіка АПК. – 2008. – № 3. С. 99 – 102.
3. Будько О.В. Облік і аналіз фінансових результатів підприємств чорної металургії: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / О.В. Будько. – Х., 2004. – 19 с.
4. Кохановский В.П. Философия и методология учета: Учебник для высших учебных заведений/ В.П. Кохановский. – Ростов – н/Д, 1999. – 574 с.

Науковий керівник: викладач Шестерняк Марія Михайлівна

*Боруцька Світлана,
студентка групи РКМ-51*

СУТЬ КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ЇЇ АНАЛІЗ

Консолідована фінансова звітність є новим видом фінансової звітності в Україні, що відображає майновий стан і результати фінансово-економічної діяльності групи взаємопов'язаних компаній як єдиного економічного організму.

За своєю структурою периметри консолідації сучасних великих корпоративних утворень різних країн світу досить складні. Це обумовлено утворенням груп компаній, які включають в себе підприємства різних галузей, взаємозалежних один з одним. Склад консолідованої групи може перебувати в динамічному стані і змінюватися протягом звітного періоду. Це викликає проблеми і при аналізі консолідованої звітності таких груп.

Для вітчизняної фінансової практики термін «група підприємств» є досить новим. До прийняття національних стандартів у законодавчих та